كومبەنى كوزدەپ ايالسز العا تارتايىق

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئبز سىزدەرمەن بىرگە جالىندى كۇشكە تولى شينجياڭغا كۆز بولدىق. جۇڭگو (شينجياڭ) ھەركىن ساۋدا سىناق رايونى، ھەملەكەت دارەجەلى ماقتا، ماقتا ئجىپ ساۋدا ورتالىغى ماڭدايشالىق استى، كەلەلى نسان قۇرىلىستارىنىڭ "جۇمىس باستاۋ دابىلى" ىركەس ـ تىركەس قاعىلىدى، "8 ئرى كاسپ سالاسى شوعىرى قۇرىلىسى" قارقىندى ىلگەرىلەدى. سىرتقى ساۋدانىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى تاريحتاعى تىڭ ورەنى جاراتتى، شينجياڭ ساياحاتى داموۋدىڭ التىن مەزگىلىن قارسى الدى... تيەك اشلىسىمەن، داموۋدىڭ ۇلى تولقىنىن توسۇعا بولمايدى، تيانشان الابىندا جوعارى ساپالى داموۋدى ىلگەرىلەتكەن قادام مەن سەنىم بۇرىنعى ئارقاندداي ۋاقىتتاعىدان دا كوكەي تەستى جانە بەرىك بولدى.

ئبز سىزدەرمەن بىرگە قۇلاققا جاعمدى ئان اۋەنى ۇزىلمەگەن شينجياڭغا كۆز بولدىق. اۋىل ـ قىستاقتاعى جارىس بۇكىل الاڭدى توبەگە كوتەردى، بۇقارالىق قىستاق ساۋىق كەشىندە باقت جىرلاندى، مۇراجايدا ادامداردىڭ ايىعى ۇزىلمەدى، اسەموندەر سارايىندا تارتىمدى كورمە تولاس تاپپادى، شينجياڭ ئبيى بۇكىل ەلگە تانىلىپ، «بەس جۇلدىز شەعىستان كوتەرىلدى» كونسەرتى جەر ـ جەردە ارالاپ قويىلدى، «بۇمبا» ماۋدۇن ادەبيەت سيلىعىنا يە بولدى... جۇڭحۋانىڭ تاڭداۋلى ئداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ ۇشقىنى سونبەدى، ئار ۇلتتىڭ مادەنيەتى "ئۇش تاۋ، ەكى ويپات" اراسىندا ئوز كوركەمدىگىن ايگىلەپ، كوركەمدىكتەن ورتاق يگىلىكتەندى.

ئبز سىزدەرمەن بىرگە اشق، سيىسمدى شينجياڭغا كۆز بولدىق. سىرتقا شىقتى، دوستىق اۋىس ـ كۇيىس ساپار ۇيىرمەلەرى ۇلى قۇرلىقتان، ۇلى مۇحيتتان ئوتىپ، دۇنيە جۇزىنە سەلبەسۇ قولىن ئجيى ۇسىندى، پارتيا، ۇكىمەت ۋاكىلدەر ۇيىرمەسى چاڭجياڭ داريالىنىڭ وڭتۇستىگىن، سولتۇستىگىن ارالاپ ۇيرەندى، تاجريبە الدى؛ شاقىرىپ اكەلدى، شينجياڭدا ەكسكۇرسيادا، ساپاردا بولعان ئار سالا ۇجىمدارىنىڭ، قايراتكەرلەرىنىڭ كولەمى بۇرىن بولماعان دەڭگەيگە جەتتى، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ 2023 ـ ساياحات جىلى تالقى مىنبەرى سياقتى حالقارالىق تالقى مىنبەر ماجلىستەرى ىركەس ـ تىركەس وتكىزىلىپ، ۇتىمدى ورايدا ەسىك اشقان شينجياڭ بولاشاققا ئۇمىت تۇقىمىن سەپتى.

ئبز سىزدەرمەن بىرگە ىنتىماقتى، جاراسىمدى شينجياڭغا كۆز بولدىق. جۇڭچيۇدا اي تولعاندا، ئار ۇلت باۋىرلاستار جاڭا ايدى بىرگە تاماشالاپ، ئومىردىڭ ئسانى مەن ئمانىن بىرگە تاتتى؛ قاقاعان ايازدا جەتكىزىپ قويۋ، ئبىر ستاكان ىستىق شاي، ەت جۇرەكتى ەلتەر ئبىر اۋىز ئسوز قار ـ مۇزدى ەردەتەتىن كۇش ـ قۋات ۇيىستىردى؛ جيىشىشاندا جەر سىلكىنىسى تۇىلعاننان كەيىن، تيانشان الابىنىڭ مەيىر باعىشتاپ، كومەك جەتكىزۋى جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراق ەكەندىگىن جاندى تۇردە ايگىلەدى... قولدار جالعاسپ، تىلەكتەر توعىسقان، ئوزارا كومەك كورسەتكەن جۇرەك جىلىتار اڭگىمەلەر ـــ ومىردەگى نزگى ئس ئارى قاراپايىم تۇرمىس.

ئبز سىزدەرمەن بىرگە مىنالارعا كۆز بولدىق: ەملەكەتتى قۇدىرەتتەندىرۋ قۇرىلىسى، ۇلتتى گۇلدەندىرۋ جوريعندا شينجياڭ وتان ئۇشىن استىقتى قۇلشىنا كوپ ەكتى، استىقتىڭ جالپى ئونمى مەن ەگۇ اۋماعىنىڭ ارتۋ مولشەرى بۇكىل ەل بوينشا ئبرىنشى ورىندا تۇردى؛ وتاندى كوپتەپ ەنەرگيامەن قامداۋعا قۇلشىندى، "گازدى باتىستان شىعىسقا جەتكىزۋ"، "شينجياڭنىڭ ەلەكترىن سىرتقا جەتكىزۋ"، "شينجياڭنىڭ كومىرىن شىعىسقا جەتكىزۋ" مەملەكەتتىڭ ەنەرگيا حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتتى؛ وتاننىڭ ەسىك اشۋىنىڭ جاقسى "اتويشىسى" بولۋعا كۇش سالىپ، ازيا ـ ەۋروپا التىن ارناسى مەن باتىسقا ەسىك اشۋدىڭ الدىڭغى شەبى قۇرىلىسى قاۋىرت جۇرگىزىلدى... وزگەشە بايلىق باسىمدىعىن، وڭىرلىك ورىن باسىمدىعىن سۇيەنىش ەتكەن شينجياڭنىڭ پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ كەلەلى جاعدايىندا ورنى بارعان ساين سالماقتانىپ، مەملەكەتكە قوسقان ۇلەسى ونان ارى زورايا ئتۇستى.

ەڭبەگى باردىڭ ونبەگى بار. كوپ جاقتى قىسىمعا ئتۇزۋ استارىندا شينجياڭنىڭ داموداۋ قۇلشىنا ەڭبەك ەتىپ، قايراتتانا العا ىلگەرىلەۋى، جاڭا جاعداي اشۋى وڭايعا تۇسپەدى. ونىڭ استارىندا ەى لوگيكاعا ۇڭىلەر بولساق، ئبز پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ ساياسي وي سارابى، شينجياڭنىڭ داموۋ نەگزى، كادر ـ بۇقارانىڭ ئبر نيەتتە ىنتىماقتاسۋى سياقتى ولشەمدەر ارقىلى قيسىندى اشق تۇسىندىرە الۋمىز مۇمكىن. الايدا يدەيالىق تورىنىڭ الىپ ايتساق، ئتۇبىن قۇعاندا، يدەيانى ازات ەتىپ، شىندىقتى ئس جۇزىنەن نزدەپ، "علىمعا علمي پوزيتسيامەن قاراۋ، اقيقات رۇحىمەن اقيقاتقا تالپىنۋ" بولىپ تابىلادى.

شينجياڭنىڭ جاپياي سوتسياليستىك وسىزامانداىنعان قۇدىرەتتى ەل قۇرۋ قۇرىلىسىنداعى ستراتەگيالىق ورنىن ايقىندادى، ئتورت اۋماق بوينشا جوعارى ساپالى داموۋدىڭ جۇمىس باسى ئماجلىسىن اشتى، نازاردى شينجياڭنىڭ داموۋنا ورالعى بولىپ وتىرعان جان تامىرعا شوعىرلاندىرىپ، "سۇ" ماسەلەسىن ۇزدىكسىز شەشتى، شينجياڭنىڭ ەرەكشەلىگى مەن باسىمدىعىن ايگىلەيتىن وسىزامانداىنعان كاسىپ سالاسى جۇيەسىن ورناتتى. "ئۇرىمجى ـ سانجى ـ شىحزىنىڭ" اتموسفەراسىنىڭ لاستانۋ ماسەلەسىن شەشۋگە بەل بايلادى... قول جەتپەسكە قول سوزبادى، جەڭىلتەكتىك ىستەمەدى، كوزسىزدىكپەن تاۋەكەلشىلدىككە باسپادى، بار زەيىنىن سالىپ ئوزى ىستەي الاتىن، تىندىرا الاتىن ىستەردى قولعا الدى، شينجياڭ ئتۇرلى ىستەردى شىندىقتى ئس جۇزدەنەن نزدەۋ ارناسىندا ىلگەرىلەتۋگە تابانداى بولعاندىعى سەبەپتى، كۇن ساناپ جاڭارعان داموۋعا قول جەتكىزدى.

"ىشكەرىلەي تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزدى"، "ماسەلە تانىمنا تابانداى بولدى"، "بارلىق ىستە ئس جۇزىندىك جاعدايدى نەگىزگە الدى"، "شىندىقتا جۇگىنىپ ناقتى ىستەر تىندىردى، شىنايى يگەرىپ، ناقتى ىستەدى"، بۇل 2023 ـ جىلى اقپاراتتىق حابارلارىمىزدا ئجيى كورىنگەن سوزدەر. علمي شىندىقتى ئس جۇزىنەن نزدەۋ رۇحىن ۇستانعاندىقتان، وي جەلىسىندەگى قاساڭ قالپىتى تالقاندادى، ەسكى جولعا ارقا سۇيەۋدەن قۇتىلدى، كۇشتى شوعىرلاندىرىپ قيىندىقتاردى جەڭىپ وزگەرىسكە تالپىندى، قورشاۋدى بۇزدى، فورماشىلدىققا، تورەشىلدىككە سايىس جاريالاعان باتىل پوزيتسيا بولدى، شىن سويلەگەن، ناقتى ىستەردى اقىلداسقان، ناقتى شارا قولدانعان، ناقتى ونىمدىلىككە تالپىنعان جاڭا سالت، دۇرىس ستيل جارىققا شىقتى.

يدەيانى ازات ەتۋ، شىندىقتى ئس جۇزىنەن نزدەۋ ـــ پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ جەڭىستەن ـ جەڭىسكە جەتۋىنىڭ اسىلى ئارى شينجياڭنىڭ ارىندى قادامىمەن ئدادى كوپتەپ ەنەرگيامەن قامداۋعا قۇلشىندى، "گازدى باتىستان شىعىسقا جەتكىزۋ"، "شينجياڭنىڭ ەلەكترىن سىرتقا جەتكىزۋ"، "شينجياڭنىڭ كومىرىن شىعىسقا جەتكىزۋ" مەملەكەتتىڭ ەنەرگيا حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتتى؛ وتاننىڭ ەسىك اشۋىنىڭ جاقسى "اتويشىسى" بولۋعا كۇش سالىپ، ازيا ـ ەۋروپا التىن ارناسى مەن باتىسقا ەسىك اشۋدىڭ الدىڭغى شەبى قۇرىلىسى قاۋىرت جۇرگىزىلدى... وزگەشە بايلىق باسىمدىعىن، وڭىرلىك ورىن باسىمدىعىن سۇيەنىش ەتكەن شينجياڭنىڭ پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ كەلەلى جاعدايىندا ورنى بارعان ساين سالماقتانىپ، مەملەكەتكە قوسقان ۇلەسى ونان ارى زورايا ئتۇستى.

ەڭبەگى باردىڭ ونبەگى بار. كوپ جاقتى قىسىمعا ئتۇزۋ استارىندا شينجياڭنىڭ داموۋدا قۇلشىنا ەڭبەك ەتىپ، قايراتتانا العا ىلگەرىلەۋى، جاڭا جاعداي اشۋى وڭايعا تۇسپەدى. ونىڭ استارىندا ەى لوگيكاعا ۇڭىلەر بولساق، ئبز پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ ساياسي وي سارابى، شينجياڭنىڭ داموۋ نەگزى، كادر ـ بۇقارانىڭ ئبر نيەتتە ىنتىماقتاسۋى سياقتى ولشەمدەر ارقىلى قيسىندى اشق تۇسىندىرە الۋمىز مۇمكىن. الايدا يدەيالىق تورىنىڭ الىپ ايتساق، ئتۇبىن قۇعاندا، يدەيانى ازات ەتىپ، شىندىقتى ئس جۇزىنەن نزدەپ، "علىمعا علمي پوزيتسيامەن قاراۋ، اقيقات رۇحىمەن اقيقاتقا تالپىنۋ" بولىپ تابىلادى.

شينجياڭنىڭ جاپياي سوتسياليستىك وسىزامانداىنعان قۇدىرەتتى ەل قۇرۋ قۇرىلىسىنداعى ستراتەگيالىق ورنىن ايقىندادى، ئتورت اۋماق بوينشا جوعارى ساپالى داموۋدىڭ جۇمىس باسى ئماجلىسىن اشتى، نازاردى شينجياڭنىڭ داموۋنا ورالعى بولىپ وتىرعان جان تامىرعا شوعىرلاندىرىپ، "سۇ" ماسەلەسىن ۇزدىكسىز شەشتى، شينجياڭنىڭ ەرەكشەلىگى مەن باسىمدىعىن ايگىلەيتىن وسىزامانداىنعان كاسىپ سالاسى جۇيەسىن ورناتتى. "ئۇرىمجى ـ سانجى ـ شىحزىنىڭ" اتموسفەراسىنىڭ لاستانۋ ماسەلەسىن شەشۋگە بەل بايلادى... قول جەتپەسكە قول سوزبادى، جەڭىلتەكتىك ىستەمەدى، كوزسىزدىكپەن تاۋەكەلشىلدىككە باسپادى، بار زەيىنىن سالىپ ئوزى ىستەي الاتىن، تىندىرا الاتىن ىستەردى قولعا الدى، شينجياڭ ئتۇرلى ىستەردى شىندىقتى ئس جۇزدەنەن نزدەۋ ارناسىندا ىلگەرىلەتۋگە تابانداى بولعاندىعى سەبەپتى، كۇن ساناپ جاڭارعان داموۋعا قول جەتكىزدى.

"ىشكەرىلەي تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزدى"، "ماسەلە تانىمنا تابانداى بولدى"، "بارلىق ىستە ئس جۇزىنەن جاعدايدى نەگىزگە الدى"، "شىندىقتا جۇگىنىپ ناقتى ىستەردى